

УДК 636.2.034.082

**ВПЛИВ ОКРЕМИХ ПАРАТИПОВИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ
МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ**

Ю. В. Пославська, аспірант
logir@ukr.net

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів

Розвиток організму тварин та окремих його ознак є результатом взаємодії генотипу і середовища. На формування та реалізацію молочної продуктивності корів важливе значення при цьому мають вплив генотипових і паратипових факторів в умовах конкретного господарства. З огляду на це, метою наших досліджень було вивчити залежність молочної продуктивності корів від сезону їх народження, сезону отелення, віку при першому осіменінні та першому отеленні, а також частку впливу року народження, року першого осіменіння і першого отелення на надій, вміст жиру в молоці та кількість молочного жиру.

Дослідження проведені на коровах української чорно-рябої молочної породи в умовах ТзОВ «Молочні ріки» Сокальського району Львівської області. Оцінку молочної продуктивності корів проводили згідно даних зоотехнічного обліку (випродовж останніх 30 років) за I, II, III та кращу лактації. Частку впливу досліджуваних факторів на показники молочної продуктивності визначали методом однофакторного дисперсійного аналізу. Одержані дані наукових досліджень обробляли методом варіаційної статистики за Г.Ф. Лакиным з використанням комп'ютерних програм «Excel» та «Statistica 6.1».

У результаті досліджень встановлено, що корови, які народилися восени, порівняно з ровесницями, народженими в інші пори року, мали вищі надой за I, II та кращу лактації. Однак, за надоем та кількістю молочного жиру за I лактацію між тваринами, які народилися у різні сезони року, вірогідної різниці не спостерігалось. У той же час за II лактацію корови, народжені восени, вірогідно переважали за вищенаведеними показниками тварин, народжених взимку, на 199,5 та 7,9 кг при $P < 0,01$ в обох випадках, а за кращу — на 193,1 ($P < 0,01$) та 7,7 кг ($P < 0,05$) відповідно. Спостерігалась їх вірогідна перевага ($P < 0,05$) за надоем та кількістю молочного жиру за кращу лактацію і над тваринами, народженими весною (на 127,1 та 4,6 кг) і в влітку (на 133,9 та 4,9 кг) відповідно.

На формування молочної продуктивності у піддослідних корів також впливав сезон їх отелення. Найвищі надой та кількість молочного жиру за I лактацію було відмічено у корів, які отелилися зимою. Вони вірогідно ($P < 0,01$ – $P < 0,001$) переважали за цими показниками тварин з весняним отеленням відповідно на 196,9 та 6,6, тварин з літнім отеленням — на 295,4 та 10,9 і корів з осіннім отеленням — на 176,4 та 6,4 кг. За кращу лактацію корови зимового отелення вірогідно переважали за надоем корів з весняним отеленням на 137,0 кг ($P < 0,05$), а тварин з літнім отеленням — за надоем та кількістю молочного жиру — відповідно, на 245,0 ($P < 0,001$) та 8,8 кг ($P < 0,01$).

Молочна продуктивність корів залежала і від віку їх першого плідного осіменіння та першого отелення. Високими надоями та кількістю молочного жиру відзначалися тварини з віком першого плідного осіменіння до 16,0 та 16,1–18,0 місяців. Слід відмітити, що із зростанням віку першого плідного осіменіння надій та кількість молочного жиру знижувалися. У більшості випадків між коровами порівнюваних груп за досліджуваними показниками молочної продуктивності спостерігалися вірогідні різниці. Так, найбільша різниця за надоем та кількістю молочного жиру була відмічена між тваринами з віком першого плідного осіменіння до 16,0 та понад 24,0 місяці. За I лактацію вона складала відповідно 1021,8 і 40,6, за II — 1041,9 і 42,2, за III — 755,0 і 30,7 і за кращу — 1254,0 і 49,5 кг відповідно при $P < 0,001$ у всіх випадках.

Деяко подібна картина спостерігалась і щодо віку першого отелення. Необхідно зазначити, що найвищі надой та кількість молочного жиру були відмічені у корів з віком першого отелення до 25,0 місяців.

Нами встановлено високий позитивний зв'язок між показниками молочної продуктивності корів і роками їх народження, першого плідного осіменіння та першого отелення. Так, між роками народження, першого плідного осіменіння і першого отелення тварин та надоем молока коефіцієнти кореляції, залежно від лактації, знаходилися в межах 0,180–0,338, між вищенаведеними паратиповими факторами та вмістом жиру в молоці — в межах 0,093–0,196 та між цими ж факторами і кількістю молочного жиру — в межах 0,192–0,347 при високій вірогідності у всіх випадках ($P < 0,001$).

Проведений нами дисперсійний аналіз свідчить, що частка впливу досліджуваних факторів на надій, залежно від лактації, знаходилася в межах 19,24–36,16 %, на вміст жиру в молоці — в межах 9,69–15,96 % та на кількість молочного жиру — в межах 21,88–39,13 % ($P < 0,001$).

Отже, на формування молочної продуктивності корів української чорно-рябої молочної породи значний вплив мають паратипові фактори. Найбільший вплив мали роки народження, першого плідного осіменіння і першого отелення корів та їх вік при першому осіменінні і першому отеленні, а деяко нижчий — сезон народження та сезон отелення.